

Seat No. : _____

AD-124

April-2019

M.Com., Sem.-II

412 : EA/EE – Cost Accounting-II
(Old & New Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

1. (A) રામ કંપની લિમિટેડની વાર્ષિક ઉત્પાદન શક્તિ 1,00,000 એકમોની છે. પરંતુ સામાન્ય રીતે ફક્ત 80% ઉત્પાદન શક્તિનો ઉપયોગ થાય છે. પડતરની વિગતો નીચે મુજબ છે : 14

	(₹)
પ્રમાણ ચલિત ખર્ચ એકમદીઠ	24
વાર્ષિક ઉત્પાદનના સ્થિર ખર્ચા	4,00,000
ચલિત વેચાણખર્ચા એકમદીઠ	8
સ્થિર વેચાણ ખર્ચ	3,00,000
વેચાણ કિંમત એકમદીઠ	44

ઉત્પાદન અને વેચાણની વિગતો : (વર્ષ 2018-19)

ઉત્પાદન 72,000 એકમો

વેચાણ 64,000 એકમો

આખર સ્ટોક તા. 31-3-2019 14,400 એકમો.

ખરેખર ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ પ્રમાણ ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ કરતાં ₹ 32,000 વધારે હતા.

વર્ષ 2018-19 માટે કુલ પડતર અને કુલ નફો દર્શાવતાં આવકનાં પત્રકો, સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ અને સીમાંત પડતર પદ્ધતિ પ્રમાણે તૈયાર કરો.

અથવા

- (1) આદર્શ લિ. ના 2017 અને 2018 ના વર્ષનાં વેચાણ તથા નફો કે નુકસાન નીચે મુજબ છે : 7

વર્ષ	વેચાણ	નફો/નુકસાન
2017	₹ 50,00,000	નુકસાન ₹ 2,50,000
2018	₹ 1,50,00,000	નફો ₹ 17,50,000

નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર અને 2018ના વર્ષ માટે વેચાણ પર સલામતી ગાળાની ટકાવારીની ગણતરી કરો.

- (2) સમતૂટ વિશ્લેષણનાં અનુમાનો અને મર્યાદાઓ જણાવો. 7

(B) દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચા જવાબની પસંદગી કરો : (ગમે તે ચાર)

4

- (1) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિમાં ઉત્પાદનની પડતર _____ હોય છે.
- (a) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ કરતાં વધુ
(b) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ કરતાં ઓછી
(c) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ જેટલી
(d) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ કરતાં કેટલીક વખત વધુ તો કેટલીક વખત ઓછી.
- (2) નફા-જથ્થાના ગુણોત્તરમાં સુધારો કરી શકાય છે _____.
- (a) ચલિત પડતરમાં વધારો કરીને
(b) વેચાણ કિંમતમાં વધારો કરીને
(c) ચલિત પડતરમાં વધારો અને વેચાણ કિંમતમાં ઘટાડો કરીને
(d) ઉપરના બધા દ્વારા
- (3) આશા લિ.ની માહિતી નીચે મુજબ છે :
- નફો ₹ 12,000
સ્થિર ખર્ચા ₹ 24,000
સલામતીનો ગાળો ₹ 30,000
નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર _____ હશે.
- (a) 30% (b) 40%
(c) 20% (d) 25%
- (4) નીચેના સૂત્રના ઉપયોગથી શું તારવી શકાય છે ?
- $$\frac{\text{સ્થિર ખર્ચા} + \text{નફો}}{\text{નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર}}$$
- (a) સમતૂટ બિંદુ (b) સલામતીનો ગાળો
(c) ખરેખર વેચાણ (d) નફો કમાવવા માટેનું વેચાણ
- (5) ખરેખર વેચાણ અને સમતૂટ બિંદુએ વેચાણના તફાવતને _____ કહે છે.
- (a) સ્થિર ખર્ચા (b) સલામતીનો ગાળો
(c) ચલિત પડતર (d) ફાળો
- (6) એક કંપનીની માહિતી નીચે મુજબ છે :
- 10,000 એકમોની સામાન્ય ઉત્પાદન પડતર સીમાંત પડતર મુજબ ₹ 3,00,000.
10,000 એકમોની સામાન્ય ઉત્પાદન પડતર સમાવેશી પડતર મુજબ ₹ 3,60,000
એકમ દીઠ સ્થિર કારખાના પડતર કેટલી હશે ?
- (a) ₹ 30 (b) ₹ 36
(c) ₹ 6 (d) આમાંથી કોઈપણ નહીં

2. (A) મેરીગોલ્ડ કંપની લિ. એક જ પ્રકારના કાચામાલમાંથી A, B અને C નામની ત્રણ વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે. કાચામાલનો પુરવઠો મર્યાદિત પરિબળ છે. ઉત્પાદન અંગેની કેટલીક માહિતી નીચે પ્રમાણે છે : 14

વિગત	A	B	C
વાર્ષિક મહત્તમ ઉત્પાદનના એકમો	8,000	10,000	6,000
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (₹)	500	400	600
નફા-જથ્થાના ગુણોત્તરની ટકાવારી	20%	25%	30%
કુલ ચલિત ખર્ચમાં કાચામાલના ખર્ચની ટકાવારી	39%	60%	60%

કારખાનાના વાર્ષિક સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 5,00,000 અને વાર્ષિક વહીવટી – વેચાણ સ્થિર ખર્ચ ₹ 6,40,000 છે.

એક કિલો કાચામાલની પડતર ₹ 6 છે. ઉત્પાદન માટે વાર્ષિક 5,80,000 કિલોનો વધુમાં વધુ પુરવઠો પ્રાપ્ય છે.

મહત્તમ નફા માટે શ્રેષ્ઠ ઉત્પાદન મિશ્રણ નક્કી કરો. નક્કી કરેલ ઉત્પાદન મિશ્રણના નફાનો અંદાજ શોધો.

અથવા

- (1) પ્લેટીનમ લિ. એક વસ્તુના સુપર અને ડિલક્ષ એમ બે મોડેલનું માસિક આધારિત ઉત્પાદન કરે છે. સુપર મોડેલનું માસિક ઉત્પાદન 25 એકમો કરતાં વધુ નહિ તે રીતે અને ડિલક્ષ મોડેલનું માસિક ઉત્પાદન 35 એકમો કરતાં વધુ નહિ તે રીતે મર્યાદિત સગવડોને કારણે કરવામા આવે છે. કંપની કુલ 60 કામદારો રોકે છે. સુપર મોડેલના ઉત્પાદન માટે 2 કામદાર મહિના જરૂરી છે. જ્યારે ડિલક્ષ મોડેલના ઉત્પાદન માટે 1 કામદાર મહિનાની જરૂરીયાત છે. નફાનો ગાળો સુપર મોડેલ માટે ₹ 45 અને ડિલક્ષ મોડેલ માટે ₹ 30 છે. 7
- આ પ્રશ્નને સુરેખ આયોજન સમસ્યા તરીકે ગણીને મહત્તમ નફા માટે ઉકેલ મેળવો અને આલેખ પણ દોરો.
- (2) સુરેખ આયોજનમાં હેતુલક્ષી વિધેય રેખાઓ પર ટૂંકનોંધ લખો. 7
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4
- (1) પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે સિમ્પ્લેક્ષ પદ્ધતિનો ક્યારે ઉપયોગ થાય છે ?
- (2) સુરેખ આયોજનની વ્યાખ્યા આપો.
- (3) નિર્ણય ઘડતરમાં “મર્યાદિત પરિબળ” નું મહત્વ જણાવો.
- (4) સુરેખ આયોજનની ગમે તે બે પાયાની જરૂરિયાતો જણાવો.
- (5) સુરેખ આયોજનની મર્યાદાઓ કઈ છે ? (ગમે તે બે જણાવો.)
- (6) સુરેખ આયોજનના ગમે તે બે ઉપયોગો જણાવો.

3. (A) વિવિધ વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરતી લીના લિમિટેડ તેની ત્રણ ઉત્પાદિત વસ્તુઓના પડતર તથા વેચાણ અંગે નીચે મુજબ માહિતી આપે છે : 14

વસ્તુ	વેચાણ કિંમત (₹)	એકમદીઠ ચલિત પડતર (₹)	કુલ વેચાણમાં ટકાવારીમાં હિસ્સો
X	160	120	20%
Y	200	140	50%
Z	320	200	30%

વાર્ષિક કુલ સ્થિર ખર્ચ ₹ 90,000

કુલ વેચાણ ₹ 4,00,000

કંપનીના સંચાલકો વસ્તુ X નું ઉત્પાદન બંધ કરી નફાકારકતા વધારવા માટે વસ્તુ R નું ઉત્પાદન કરવા ઇચ્છે છે. ઉત્પાદન અને વેચાણ અંગેની પુનઃ નિર્ણિત વિગતો નીચે મુજબ આપેલ છે :

વસ્તુ	વેચાણ કિંમત (₹)	એકમદીઠ ચલિત પડતર (₹)	કુલ વેચાણમાં ટકાવારીમાં હિસ્સો
R	240	120	15%
Y	200	140	45%
Z	320	200	40%

વાર્ષિક કુલ સ્થિર ખર્ચા ₹ 90,000

કુલ વેચાણ ₹ 4,00,000

શું આ દરખાસ્ત સ્વીકારવી જોઈએ ? અભિપ્રાય આપો.

અથવા

- (1) “સાધનોની પુનઃ સ્થાપના” નિર્ણયની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો. 7
- (2) “વૈકલ્પિક પડતર” ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. 7
- (B) એક કે બે લીટીમાં સમજાવો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) સંબંધિત પડતર (2) કોઈ વસ્તુનું ઉત્પાદન બંધ કરવું
- (3) ડૂબેલી પડતર (4) ભાડા પટે રાખવું કે ખરીદવું અંગેનો નિર્ણય
- (5) તફાવત પડતર
4. (A) જિત (Just in Time) અભિગમના લાભો અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- (1) માલસામાન જરૂરિયાત આયોજન (MRP-I) શું છે ? તે ઇન્વેન્ટરી (માલસામગ્રી) સંચાલનને કેવી રીતે મદદ કરે છે ? 7
- (2) “વસ્તુના જીવનચક્રની પડતર પદ્ધતિ” નો અર્થ અને મહત્વ સમજાવો. 7
- (B) દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચા જવાબની પસંદગી કરો : (ગમે તે ત્રણના જવાબ આપો) 3
- (1) જરૂરી સમયનો અભિગમ _____ દૂર કરવા પર ભાર મૂકે છે.
- (a) સમયનો બગાડ (b) મિલકતનો બગાડ
- (c) માલસામાનનો બગાડ (d) ઉપરના બધા
- (2) લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિ પરિબલોને સંકલિત કરે છે જેવા કે _____.
- (a) મૂલ્ય વિશ્લેષણ (b) બજાર સર્વેક્ષણ
- (c) નફાનું આયોજન (d) ઉપરના બધાં
- (3) MRP-II એ _____ છે.
- (a) ઉત્પાદન પ્રક્રિયા – આંતરશાસ્ત્રીય અભિગમ
- (b) પ્રણાલિકાગત અભિગમ
- (c) આંતર વિભાગીય અભિગમ
- (d) આમાંથી એકપણ નહિ
- (4) દરેક પેદાશ જીવનચક્રના તબક્કા જોવાના હોય છે.
- (a) આ સાચું વિધાન છે. (b) આ ખોટું વિધાન છે.
- (c) આ અંશતઃ સાચું વિધાન છે. (d) આ અસંબંધિત વિધાન છે.
- (5) લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિનો ઉદ્ભવ સૌપ્રથમ _____ માં થયો હતો.
- (a) અમેરિકા (b) ફ્રાન્સ (c) ચીન (d) જાપાન

AD-124

April-2019

M.Com., Sem.-II**412 : EA/EE – Cost Accounting-II
(Old / New)****Time : 2:30 Hours]****[Max. Marks : 70****Instruction :** Figures on the right hand side indicates the marks of the question.

1. (A) Annual production capacity of Ram Limited is 1,00,000 units. But generally only 80% production capacity is used. Cost details are as under : 14

	₹
Standard variable cost per unit	24
Fixed production expenses (yearly)	4,00,000
Variable selling expenses per unit	8
Fixed selling expenses	3,00,000
Selling price per unit	44

Production and Sales details (for the year 2018-19)

Production 72,000 units

Sales 64,000 units

Closing stock on 31-3-2019 14,400 units.

Actual variable production expenses were ₹ 32,000 more than standard variable production expenses.

Prepare Income Statements showing total cost and total profit under Absorption costing and Marginal Costing for the year 2018-19.

OR

- (1) The sales and profit or loss of Adarsh Ltd. for the years 2017 and 2018 are as under : 7

Year	Sales	Profit/Loss
2017	₹ 50,00,000	Loss ₹ 2,50,000
2018	₹ 1,50,00,000	Profit ₹ 17,50,000

Calculate profit-volume ratio and percentage of margin of safety on sales for the year 2018.

- (2) State assumptions and limitations of Break-even Analysis. 7

(B) Select the correct answer from the given alternatives of each questions : (Answer any **Four**)

4

- (1) Production cost under absorption costing is _____.
- (a) Higher than variable costing
 - (b) Lower than variable costing
 - (c) Equal to variable costing
 - (d) Higher sometimes and lower sometimes than variable costing.
- (2) P.V. Ratio can be improved _____.
- (a) by increasing variable cost
 - (b) by increasing the selling price
 - (c) by increasing variable cost and reducing selling price.
 - (d) by all of the above
- (3) Information of Asha Limited is as under :
- Profit ₹ 12,000
Fixed expenses ₹ 24,000
Margin of safety ₹ 30,000
Profit-volume ratio will be _____.
- (a) 30%
 - (b) 40%
 - (c) 20%
 - (d) 25%
- (4) What is derived by using the following formula ?
- $$\frac{\text{Fixed Expenses} + \text{Profit}}{\text{P.V. Ratio}}$$
- (a) Break-even point
 - (b) Margin of safety
 - (c) Actual sales
 - (d) Sales to earn profit
- (5) The difference between actual sales and Break-even sales is called _____.
- (a) Fixed expense
 - (b) Margin of safety
 - (c) Variable cost
 - (d) Contribution
- (6) Information of a company is as under :
- Normal production cost for 10,000 units under marginal cost ₹ 3,00,000.
Normal production cost for 10,000 units under absorption cost ₹ 3,60,000
What will be factory cost per unit ?
- (a) ₹ 30
 - (b) ₹ 36
 - (c) ₹ 6
 - (d) None of these

2. (A) Merigold company Ltd. produces three products A, B and C from the same type of raw materials. The supply of raw materials is the limiting factor : 14
Some details about the production are as follows :

Particulars	A	B	C
Annual maximum production (Units)	8,000	10,000	6,000
Selling price per unit (₹)	500	400	600
P.V. Ratio in percentage	20%	25%	30%
Percentage of Raw materials in total variable cost	39%	60%	60%

The annual fixed overheads of factory are ₹ 5,00,000 and annual administration-Selling fixed costs are ₹ 6,40,000.

The cost of one kilogram of raw material is ₹ 6. The maximum supply available for production is 5,80,000 kgs per annum

Determine the optimum production mix for maximum profit and find the estimated profit of the production-mix so determined.

OR

- (1) Platinam Ltd. produces two models super and deluxe of a certain product, on monthly basis. The monthly production cannot exceed 25 units for super model and 35 units for Deluxe model because of limited available facilities. The company employs a total of 60 workers. Product super model requires 2 man months while product Deluxe model required only 1. Profit margin on super model is ₹ 45 and on Deluxe model is ₹ 30. 7
Formulate it as linear programming problem and solve for maximum profit and draw graph also.
- (2) Write short note on “Objective Function Lines” in linear programming. 7
- (B) Answer the following questions in **one** or **two** lines only : (any **Four**) 4
- (1) When simplex method is used for solving the problem ?
 - (2) Give the definition of linear programming.
 - (3) State the importance of “Limiting Factor” in decision making.
 - (4) State any two basic requirements of linear programming.
 - (5) What are the limitations of linear programming ? (State any **two**)
 - (6) State any two uses of linear programming.

3. (A) Leena Ltd. a multi product company gives the following data on cost and sales of three products manufactured by it : 14

Product	Selling Price (₹)	Variable cost per unit (₹)	Percentage share in total sales
X	160	120	20%
Y	200	140	50%
Z	320	200	30%

Total Fixed Cost per year ₹ 90,000

Total Sales ₹ 4,00,000

The management of the company wants to discontinue product X and introduce product R to improve profitability. The revised data regarding production and sales are as under :

Product	Selling Price (₹)	Variable cost per unit (₹)	Percentage share in total sales
R	240	120	15%
Y	200	140	45%
Z	320	200	40%

Total Fixed cost per year ₹ 90,000

Total Sales ₹ 4,00,000

Should this proposal be accepted ? Comment.

OR

- (1) Explain in detail “Equipment Replacement” decision. 7
- (2) Write short note on “Opportunity Cost”. 7
- (B) Explain in **one** or **two** lines : (any **Three**) 3
- (1) Relevant cost (2) Dropping product line
- (3) Sunk cost (4) Lease or Buy decision
- (5) Differential cost
4. (A) Discuss the advantages and limitations of JIT (Just in Time). 14

OR

- (1) What is MRP-I ? How does it help inventory management. 7
- (2) Explain the meaning and importance of “Product Life Cycle Costing.” 7
- (B) Select the correct answer from the given alternatives of each questions : (Answer any **Three**) 3
- (1) JIT focuses on elimination of _____.
(a) Wastage of time (b) Wastage of asset
(c) Wastage of material (d) All of the above
- (2) Target costing is linking factors like _____.
(a) Value analysis (b) Market survey
(c) Profit planning (d) All of the above
- (3) MRP-II is _____.
(a) a production scheduling approach
(b) a traditional approach
(c) an inter-departmental approach
(d) None of these
- (4) Each product has to face stage of product life cycle.
(a) This is correct statement
(b) This is incorrect statement
(c) This is partially correct statement
(d) This is irrelevant statement
- (5) The idea about target costing originated in _____.
(a) America (b) France (c) China (d) Japan